

KS. KAROL DZIUBACZKA

Krużłowa

PRZEMIENIENIE PAŃSKIE

Parafia Krużłowa obejmuje trzy wsie: Krużłową Wyżną, Krużłową Niżną i Starą Wieś. Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego informuje: „Krużłowa Wyżna i Niżna nad potokiem tegoż nazwiska leżą w okolicy podgórskiej, na północnych stokach lesistych wzgórz, na granicy dawnych powiatów sądeckiego i grybowskiego”¹. Północne zbocza należą do Beskidu Niskiego, stanowiącego ogniwo łączące Beskidy Zachodnie ze Wschodnimi. Charakterystyczną cechą krajobrazu Krużłowej jest podłużna kotlina, ciągnąca się ze wschodu na zachód. Kotliną płynie potok Krużłówka, który powstaje z połączenia w pobliżu kościoła dwóch potoków, z których jeden płynie od wzgórza Posadowa, a drugi ze Starej Wsi. Od zachodu kotlinę zamyka pasmo Posadowej z najwyższym wzniesieniem Rosochatką (753 m). W głównym ołtarzu kościoła parafialnego w Krużłowej Wyżnej znajduje się łaskami słynący obraz Przemienienia Pańskiego. Obraz ten namalowany na desce wykazuje pokrewieństwo z bizantyńskim wyobrażeniem Chrystusa. Na zielonym tle obrazu ukazana jest postać Chrystusa Przemienionego o twarzy pociągłej, z delikatnie zaznaczonymi łukami brwiowymi, z szeroko rozwartymi, lekko uniesionymi do góry oczyma. Szeroki, średniej wielkości nos z prawej strony jest lekko ocieniony, usta są wąskie, czerwone, okolone wąsami i dwudzielną brodą. Spod ciemnobrązowych włosów widać prawe ucho. Cała twarz utrzymana jest w tonacji czerwieni i brązów. Głowę Chrystusa otacza złoty nimbus ozdobiony ornamentem roślinnym w górnej partii nimbu i promieniowy w dolnej jego części. U dołu obrazu na zielonym tle widnieje napis: *Salve Sancta Facies nostri Redemptoris*.

„Przed konserwacją głowę Chrystusa otaczała barokowa korona wykonana ze srebrnej blachy, złożona z prostych i falistych promieni. Przytwierdzona ona była do deski obrazu szeregiem gwoździ koloru blachy. Obecny nimbus odsłonięto dopiero po dokonaniu pracy konserwatorskiej. Również wtedy odkryto prawe ucho Chrystusa. Poniżej obrazu, przed konserwacją i po jej dokonaniu,

¹ Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, pod red.: F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. IV, Warszawa 1883, s. 744.

znajdowały się zawsze herby snycerskiej roboty: Strzemię i Jastrzębiec. Konserwacja była dokonana w latach przedwojennych, lecz nie wiadomo kiedy, gdyż dokumentacja, która znajdowała się na plebanii spaliła się, a u konserwatora wojewódzkiego nie są skatalogowane wszystkie dokumenty konserwacji kościołów”².

Sanktuarium Przemienienia Pańskiego w Krużlowej nie posiada dotychczas monograficznego opracowania. Nie ma też żadnych danych co do jego początku. Parafia Krużłowa istniała przed 1335 r. Obecny kościół drewniany zbudowano w 1520 roku³. Łaskami słynący obraz Przemienienia Pańskiego znajdujący się obecnie w ołtarzu głównym, wykazuje podobieństwo do XVII wiecznej ikony karpackiej⁴. Na podstawie analizy nimbusu i napisu łacińskiego Z. Kliś dochodzi do wniosku, że obraz ten istniał w XVII wieku, a nawet pod koniec wieku XVI⁵. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że kościół zbudowano na początku XVI wieku pod wezwaniem Narodzenia NMP. Zachowane dokumenty z wizytacji w roku 1596 wymieniają jedynie cztery ołtarze nie podając ich tytułów⁶. W czasie wizytacji w 1607 roku zanotowano, że czwarty ołtarz nosi tytuł „Misericordiae D”⁷. Dopiero akta wizytacji z 1728 roku mówią o ołtarzu Przemienienia Pańskiego⁸, ale jeszcze w 1766 roku ołtarz Przemienienia Pańskiego jest wymieniany jako czwarty: „4-tum altare Transfigurationis Domini, coloribus depictum”⁹. Cytowane wyżej dokumenty nie mówią nic na temat kultu, jakim miałby być otoczony obraz Przemienienia Pańskiego.

Trzeba więc stwierdzić, że jakkolwiek analiza ikonograficzna obrazu przemawia za tym, że mógłby być namalowany pod koniec XVI wieku, to nie można ustalić kiedy znalazł się w kościele w Krużlowej. Z akt wizytacyjnych wynika, że ołtarz Przemienienia Pańskiego wzniesiono na początku XVIII wieku. Być może, że proboszcz mając w kościele stary obraz, zgodnie z duchem tamtego czasu, postanowił rozwinąć kult Pana Jezusa Przemienionego i w tym celu wznosił ołtarz, a głowę Chrystusa otoczył barokową koroną¹⁰.

Cel swój osiągnął i kult się rozwinął, bo z całą pewnością wiemy, że w roku 1900 obraz jest już w wielkim ołtarzu¹¹. Nie natrafiono nigdzie na wzmiankę, kiedy obraz przeniesiono do ołtarza wielkiego. Być może, że wtedy usunięto z ołtarza „Madonnę Krużłowską”.

Trudno ustalić, jak szeroki był w przeszłości zasięg kultu Pana Jezusa Przemienionego z Krużlowej. Przecież niedaleko było sanktuarium w Nowym Sączu, skąd rozchodziła się sława Przemienionego Jezusa. Do rozwoju kultu Przemienienia Pańskiego przyczynił się w znacznym stopniu ks. Franciszek Janik, proboszcz z Krużlowej w latach 1932—66. Z jego inicjatywy ks. Wojciech Wojtoń TJ ułożył: „Krótkie trzydniowe nabożeństwo i nowennę do słynącego łaskami obrazu Przemienienia Pańskiego w kościele parafialnym w Krużlowej, w powiecie nowosądeckim”, wydane w formie broszurki w Nowym Sączu w 1942 roku.

² Z. Kliś, *Edessenum w Ziemi Sądeckiej i Limanowskiej*, Kraków 1980, (mszps. pracy magisterskiej na Papieskim Wydziale Teologicznym), s. 48—49.

³ Schematyzm Diecezji Tarnowskiej 1977, s. 224.

⁴ Z. Kliś, dz. cyt., s. 77.

⁵ Tamże, s. 58.

⁶ Archiwum Metropolitalne w Krakowie, Acta Visitationis Capitularis, Rkps 5, s. 5.

⁷ Tamże, Rkps 24, s. 152.

⁸ Tamże, Rkps 60, s. 287: „Tertium a sinistris Transfigurationis Domini sumptu. Illustris moderni parochii extractum non consecratum sed habet portatile”.

⁹ Tamże, Rkps 47, s. 109.

¹⁰ Por.: W. Konopczyński, *Dzieje Polski nowożytnej*, t. 1, Warszawa 1936, s. 410.

¹¹ *Teka grona konserwatorów Galicji Zachodniej*, Kraków 1900, s. 139.

Obecnie zasięg terytorialny kultu jest niewielki. Obejmuje przede wszystkim sąsiednie parafie Grybów, Ptaszkową, Wilczyska, Mogilno. Z tych właśnie parafii przebywają pielgrzymi, czy to w dniu odpustu, czy też młodzież po Bierzmowaniu. Są to zorganizowane grupy pielgrzymów. Pojedynczy pielgrzymi przybywają nieraz z daleka. Na terenie parafii w każdym domu jest kopia obrazu Przemienienia Pańskiego w Kruźlowej. W każdy czwartek jest odprawiana Msza św. wotywna o Przemienieniu Pańskim oraz nowenna do Przemienienia Pańskiego. Odczytywane są wtedy prośby i podziękowania.

Doroczny odpust w dniu 6 sierpnia jest poprzedzony triduum, które przygotowuje parafian do tej uroczystości. Wierni zamawiają Mszę św. przede wszystkim o zdrowie, szczęśliwą operację i nawrócenie. W 1979 roku takich intencji było około 300¹². Powyższe wskazuje, iż w Kruźlowej Kult Przemienienia Pańskiego jest żywy.

¹² Dane o kulcie od obecnego proboszcza ks. R. Wanatowicza.